

VÄSTERHEJDE

K R Ö N I K A N D E C 2 0 2 1

I detta nummer kommer du bland annat kunna läsa om nya styrelsen, notiser, flygplan, flygfän, rån, gravar, tjära, Lunds 1909, mord, Nygårds1940, ryggskott, trädgården, Kerstin och Ulla, Sigrid m.m. och sist men inte minst erbjudanden från våra annonsörer som vanligt bekostar tryckningen av denna Krönika genom sina annonser.

VÄSTERHEJDE KRÖNIKAN

Utges av Västerhejde
Hembygdsförening
sedan 1983

VÄSTERHEJDE
HEMBYGDSFÖRENING

VÄSTERHEJDE

K R Ö N I K A N

DET ÄR VI SOM GÖR KRÖNIKAN

Kom gärna med tips, text och bilder till oss.

**ORDFÖRANDE
OCH SKRIBENT**
Gunnel Fransson
0768 04 37 43
gunnel.w.fransson@gmail.com

**ANSVARIG UTGIVARE
OCH FOTOGRAF**
Gert Olsson
0766 34 77 10
gert.gov@telia.com

AD OCH FOTOGRAF
Torsten Kvarnsmyr
0703 72 08 48
torsten@kvarnsmyr.se

SKRIBENT
Maria Magnusson
0709 18 98 90
maria.magnusson@svt.se

**SKRIBENT
OCH FOTOGRAF**
Dennis Pettersson
0731 81 46 27
dennis.pettersson@helagotland.se

SKRIBENT
Mats-Ola Jespersion
0708 50 20 08
Mats-Ola.Jespersion@foodmark.se

ANNONSERA I VÄSTERHEJDEKRÖNIKAN

Du som annonsör bidrar faktiskt till att denna sockentidning kommer till alla i Västerhejde. Utan era annonser kan vi inte trycka och dela ut denna krönika gratis.

Hel baksida: 1.800 kr
Helsida insida 1.600 kr
Halvsida: 800 kr
Kvartssida och mindre: 400 kr
Behöver du hjälp med annonsutformningen gör Torsten det mot ersättning.

NÄSTA NUMMER UTKOMMER I MAJ

15 mars är stoppdatum för texter, manus och annonser.

Lämnas till torsten@kvarnsmyr.se
Ju tidigare du bokar din annons desto säkrare kan du vara att din annons kommer med i VästerhejdeKrönikan.
Tack för att du bidrar och välkommen med ditt manus och annons!

VILL DU LÄSA KRÖNIKAN DIGITALT

Du kan alltid läsa senaste numret digitalt på föreningens hemsida www.hembygd.se/vasterhejde.
Du kan också beställa gamla nummer av VästerhejdeKrönikan.

VÄSTERHEJDE HEMBYGDSFÖRENING

Är en religiöst och politiskt oberoende förening som tillsammans med övriga i socknen arbetar för att ta tillvara på dess möjligheter.
Föreningen bildades 25 november 1982.
Medlemskap är öppet för alla.
Vi hoppas att många fler vill bli medlem i vår förening.

ÅRSAVGIFTEN ÄR:

FAMILJ 125 KR. ENSKILD 100 KR
Medlemsavgiften betalas enklast med bifogat inbetalningskort till bankgiro 540-2631. Skriv namn eller familj
Tack för att du gynnar vår förening!

STYRELSE FRÅN ÅRSMÖTET I JULI 2021

ORDFÖRANDE: Gunnel Fransson
SEKRETERARE: Hélène Viotti
KASSÖR: Gregor Tetens
KONTAKT: vhejdehbf@gmail.com

ÖVRIGA:

Ann-Bodil Berggren. Karin Brindt.
Leif Medhammar. Tommie Björebo.
Nils Malmqvist. Mats Ola Jespersion

KONTAKT:

vhejdehbf@gmail.com

VILL DU HA EPOSTINFO OM VAD SOM HÄNDER I VÄSTERHEJDE

Anmäl dig till Hembygdsföreningens maillista. Då får du förstahandsinformation i form av inbjudningar till de olika aktiviteterna t ex. Skicka ett mail till gert.gov@telia.com så ser vi till att du får epostinfo framöver.

KOLLA AKTUELLA EVENEMANG PÅ VÅR HEMSIDA:

www.hembygd.se/vasterhejde
 Dessutom anslår vi aktuell information i vårt skyltskåp vid Vibblehallen.

40%

på dagens kalendervara

<p>1 dec</p> <p>Skin Logic Body Lotion, Pomegranate 250 ml Rek. pris 59:- 35:40</p>	<p>2 dec</p> <p>Skin Logic ögonkräm 15 ml Rek. pris 79:- 47:40</p>	<p>3-5 dec</p> <p>Apoteksgruppen Saffran 15 ml Rek. pris 29:- 17:40</p>	<p>6 dec</p> <p>Apoteksgruppen Vitamin D* 25 mcg Rek. pris 129:- 77:40</p>
<p>7 dec</p> <p>ACO Handcream Rich, 75 ml Rek. pris 67:- 40:20</p>	<p>8 dec</p> <p>Eucerin HF Elasticity Day Cream, 50 ml Rek. pris 309:- 185:40</p>	<p>9 dec</p> <p>Silicea Original* 90 st Rek. pris 345:- 207:-</p>	<p>10-12 dec</p> <p>Neutrogena DM Hypo Body Lotion 400 ml Rek. pris 89:- 53:40</p>
<p>13 dec</p> <p>Sensodyne Original, 75 ml Rek. pris 28:90 17:34</p>	<p>14 dec</p> <p>Locobase Repair kräm, oparfymrad 100 g Rek. pris 159:- 95:40</p>	<p>15 dec</p> <p>Apoteksgruppen Senap, 175 g Rek. pris 49:-/st 29:40</p>	<p>16 dec</p> <p>Astion Skin Cure, 75 g Rek. pris 229:- 137:40</p>
<p>17-19 dec</p> <p>HTH Original Lotion Pump 400 ml Rek. pris 62:- 37:20</p>	<p>20 dec</p> <p>Skin Logic Handkräm 100 ml Rek. pris 49:- 29:40</p>	<p>21 dec</p> <p>Apoteksgruppen Omega-3 Forte* 100 st Rek. pris 179:- 107:40</p>	<p>22 dec</p> <p>CCS Fotvårdssalva 175 ml Rek. pris 75:- 45:-</p>
<p>23 dec</p> <p>Australian Bodycare Shampoo/Balsam 250 ml Rek. pris 119:-/st 71:40</p>	<p>24 dec -2jan</p> <p>Apoteksgruppen Julskaffereri Rek. pris 29-79:- 17:40-47:40</p>		

Erbjudandena gäller angiven dag så långt lagret räcker. Med reservation för lokala avvikelser och eventuella tryckfel.
*Kostillskott ersätter inte en varierad kost eller en hälsosam livsstil.

apoteksgruppen

Apoteksgruppen Visby, Visborg

Stenkumlaväg 36 vid Ica Visborg. Tel: 0498 69 90 00. www.apoteksgruppen.se
Öppet: Måndag-fredag 09-19. Lördag 10-16. Söndag 11-16.

Några tankar kring vår tidning

Till vår glädje har vi i redaktionen förstått att Västerhejdekrönikan är en uppskattad tidning!

Västerhejde hembygdsförening bildades 1982. Socknen hade då knappt 1600 invånare. Mycket har hänt på det området, och folkmängden har ökat med ytterligare 1000 personer.

Redan i början beslutade föreningen att ge ut en sockentidning, den fick namnet Västerhejdekrönikan och heter så även nu. Man bestämde också att den skulle delas ut till alla hushåll i Västerhejde. I praktiken betydde detta att alla brevlådor tilldelades ett exemplar. Per bil, per cykel eller till fots har ett flitigt gäng utdelare sett till att vartenda hushåll fått sin tidning.

Förutom socknens fasta invånare ska också medlemmar i Västerhejde hembygdsförening som bor utanför sockengränsen ha sitt tidningsexemplar, det ingår i medlemsavgiften. Detta vållar oss ibland lite huvudbry. Många av dessa medlemmar är deltidboende i Västerhejde och har därmed också en brevlåda att lägga tidningen i. En del har avtal med oss att vi skickar exempelvis höstnumret till deras fastlandsadress. Det är där våra bekymmer kommer in.

VI VILL INTE ATT NÅGON SKA BLI UTAN SIN TIDNING

men vi tänker heller inte att någon ska få två. Dessutom vill vi inte att föreningen drabbas av onödiga portokostnader med omotiverade utskick. Efter senaste höjningen kostar det 45 kr att sända tidningen.

Därför önskar vi, och framför allt föreningens medlemsansvarige och kassör Gregor, att våra utomsocknes läsare hör av sig till redaktionen eller till Gregor direkt (gregortetens@gmail.com eller tel 070 32 83 541) och kommer överens med oss hur vi ska begå så få misstag som möjligt. Vi kan då notera i medlemslistan vem som vill ha vår- och/eller höstnumret skickat till sin ordinarie adress. Då lägger vi ingen Krönika i fritidsbrevlådan.

Ibland ser vi att lådor är markerade som deltidbrevlådor, det finns ett blockerande snöre runt lådan eller så är det tydliggjort på annat sätt. Det är jättebra, då hamnar ingen Krönika onödigtvis i den lådan. Oftast är dock lådorna anonyma, inte märkta med namn eller gatunummer. Hur gör vi då? Vem ska vi skicka tidningen till? Även i sådana fall är det tack-samt om vi får reda på hur vi ska förfara med utdelningen.

Hör av er, inte bara för att reda ut hur vi ska gå tillväga med tidningen, det är också trevligt med en pratstund eller mailkonversation. Vi vill gärna ha kontakt med alla läsare av Västerhejdekrönikan.

Gert Olsson
PS

Glöm inte att man faktiskt kan läsa senaste numret på Västerhejde hembygdsförenings hemsida!

TOFTA
möbel ab

Mer än du tror.

JULKLAPPSTIPS!
Posters med motiv från Gotland!

Linneulan från gotländska Linne Living hittar du hos oss!

Fotograf: Mikael Ekström

TILLFÄLLE!
Bordslampa Flory, svart/jök
(549,-) Ord. kampanjpris 299,-
Ange koden **VÄSTERHEJDE**
i kassan och den blir din för **195,-**
Gäller så långt lagret räcker!

VI LEVERERAR ÖVER HELA GOTLAND!

Mer än du tror.

TOFTA
möbel ab

Toftavägen 266, 622 65 Gotlands Tofta • Tel 0498 - 26 90 05 • www.toftamobel.se
Öppettider: Mån-Tis 10-18, Ons 10-20, Tor-Fre 10-18, Lör 10-14

KVÄLLSÖPPET!
VARJE ONSDAG
TILL KL. 20.00

Notiser

ÅRSMÖTE 2021

Västerhejde Hembygdsförenings årsmöte hölls i Kuse änge i samband med sommarens slätter den 24 juli. Under ledning av mötesordförande Bo Magnusson och sekreterare Maria Magnusson klarades det väl förberedda mötet av på 30 minuter.

Trots coronarestriktioner har åtta olika arrangemang redan kunnat genomföras utomhus, allt ifrån blomstervandring i Stenbro änge till berättarkonsert med Maria Wessman.

Årsmötet beslutade att höja medlemsavgiften år 2022 till 100 kronor för enskild medlem och 125 kr för familj. Nästa år hoppas styrelsen kunna hålla årsmöte på sedvanligt sätt på Suderbys Herrgård.

Två ledamöter, Birgitta Wiman och Ann Calissendorff Smith, avtackades för mångåriga insatser i styrelsen.

STYRELSEN BESTÅR NU AV:

Gunnel Fransson, ordförande
Hélène Viotti, sekreterare
Gregor Tetens, kassör
Övriga ledamöter: Ann-Bodil Berggren, Tommie Björebros, Karin Brindt och Mats-Ola Jespersion
Adjungerad: Gert Olsson

Nya i styrelsen är Karin Brindt och Mats-Ola Jespersion och de presenterar sig själva här:

KARIN BRINDT

Jag var fyra år första gången jag kom till Gotland 1958. Sedan följde en lång rad härliga somrar här, eftersom mina föräldrar köpte det båtsmanstorp som ligger strax norr om fattighuset, några hundra meter söder om kyrkan.

1987 blev det dags att flytta till Gotland på riktigt. Då hamnade jag i Klintehamn och stortrivdes där, även om det var en bit att köra till jobbet i Visby, på Radio Gotland som det hette då.

Nu som pensionär är jag åter i Västerhejde, i samma gamla båtsmanstorp som mina föräldrar köpte i början av 60-talet. Och så klart var det naturligt att gå med i hembygdsföreningen! Och gissa om jag känner mig hedrad av att få vara med i styrelsen!

Om någon av er känner igen mitt efternamn är det kanske inte så konstigt. Min mor Eva Brindt var aktiv där under många år.

Vi ses! Karin Brindt

MATS-OLA JESPERSON

Ny i styrelsen och redaktionen Jag har min hemvist i Björke men från tidiga år har det varit åtskilliga besök i Västerhejde vid mammas föräldrahem och hos Kalle som tog över Anderssons Smide efter min morfar Henrik. Min hembygd var lika mycket på båda ställena men i Västerhejde var det lite mera spännande med all militär aktivitet som rådde då på skjutfältet och i luften.

Efter många år på fastlandet bor jag nu i villan norr om fotbollsplanen som mina föräldrar lät bygga i mitten av 80 talet. Arbetspendlingen sker till Klinte där jag bland annat ser till att det finns bra råvaror till Rydbergs sallader.

HJÄRTLIGT VÄLKOMNA TILL VÄSTERHEJDE HEMBYGDSFÖRENINGENS ÅRSMÖTE SOM VI HOPPAS KUNNA HÅLLAS PÅ SUDERBYS HERRGÅRD, KL. 12.00 SÖNDAG 27 MARS 2022!

Det var inte länge sen vi hade ett framskjutet årsmöte i Kuse änge, men styrelsen vill gärna komma i fas 2022. Årsmötet skall enligt stadgarna ligga senast i mars varje år och vi hoppas kunna genomföra den på Suderbys Herrgård precis som före pandemin.

Dagen börjar med gemensam lunch för alla medlemmar. Den subventioneras delvis av Hembygdsföreningen. Därefter följer sedvanligt årsmöte för det tid som gått sen årsmötet i juli 2021. I det ingår val och styrelsen blickar framåt mot nya trevliga aktiviteter där skötseln av ängst står i centrum. Kanske kan vi få en inblick i hur tidningen Västerhejdekrönikan kommer till och alla kan ges tillfälle att ge tips till redaktionen.

Efter årsmötet serveras det kaffe och det blir tid för fortsatta samtal och annat som skapar trivsel i en förening.

DU SOM VILL VARA MED - GLÖM INTE ATT ANMÄLA DIG (SENAST DEN 25 MARS)

och tala om ifall du eventuellt har någon matallergi. Anmäl dig till: Ann Bodil Berggren tel: 070 4226882 e-mail: ann.bodil@hotmail.com

Om du har någon motion till årsmötet, skicka den till gunnel.w.fransson@gmail.com senast den 7 mars.

Årsmötet kommer också att annonseras i dagstidningarna och i skyltskåpet vid Vibblehallen. En påminnelse skickas ut via e-maillistan.

Välkomna önskar styrelsen i Västerhejde Hembygdsförening

TILL MINNE AV PER-ERNST ERIKSSON

I detta nummer av Västerhejdekrönikan minns vi Per-Ernst Eriksson som avled 10 september 2021. Han var under många år kassör i Västerhejde hembygdsförening. Med sitt engagemang i bygden och sin bakgrund som innehavare av Vibble Allköp var han ett naturligt val när en ny kassör skulle utses i Västerhejde hembygdsförening 1993. Man kan anta att revisorerna under hans gärning var ganska trygga, deras uppdrag var enkelt. Per-Ernst förde räkenskaperna med stor nit och noggrannhet och han bidrog i högsta grad till att föreningens ekonomi i dag är stabil. Per-Ernst innehade kassörs-posten ända till 2005.

Per-Ernst med hustru Ingrid i charkdisken på Vibble Allköp (Foto: Meynard Johansson 1987)

Per-Ernst övertog butiken i Vibble 1956. Den låg i fastigheten som i dag inrymmer Vibble Pizzeria. Affären ändrades till snabbköp 1961 och genomgick en omfattande om- och tillbyggnad 1971. Per-Ernst drev butiken tills den lades ner 1987 då den nybyggda Vibblehallen invigdes.

Våra tankar går till hustru Ingrid, barn och barnbarn.

SPONTANSPEL I KUSE ÄNGE 22 AUGUSTI

Det fina vädret lockade ett 70-tal personer (och två fina hundar) till Kuse änge, varav minst 20 stycken mycket spelsugna musiker! Hembygdsföreningens ordförande Gunnel Fransson hälsade alla välkomna och under ledning av Anders Persson och Göte Niklasson kom musiken igång framför det nytjärede bullhuset. Både allspel och spellista fanns som traditionen bjuder, men det blev också plats för mer spontana inslag. Och så många olika instrumenta förutom den mänskliga rösten: dragspel, fiol, gitarr, nyckelharpa, banjo, harpa och till och med cello, inte så vanligt i folkmusik-sammanhang.

Grupper som deltog var Täudraget, Sträng Taget, Kuslingarna, Spelfolki och Bengt och Ingvar. Det märktes att lusten att spela och sjunga tillsammans var stor efter den långa coronapausen. Medlemmar från Suderbyns Ekoby sjöng ett par "lägereldssånger" där vi alla kunde sjunga med. Också klassisk musik med fiol och cello fick vi njuta av – fantasiskt vackert. Towan Obrador ledde en ringdans i ängst.

Efter drygt tre timmar när de flesta packat ihop instrument, kaffetermosar och stolar satt fortfarande ett gäng entusiaster kvar och spelade. Kanske sitter de där än?

Ingalill Klint Persson

SVAMPTIDER

Förutsättningarna var inte de bästa. Det var torrt i markerna, de 35 millimeter regn som Åke Edvinsson hade önskat sig och oss inför Hembygdsföreningens sista aktivitet för året uteblev. Vi skulle nämligen leta efter svampar, och sådana har lite speciella krav för att visa sig.

Vi samlades vid boulebanorna på Visborgsområdet och hoppades kunna fynda våra korgar fulla i skogen intill. Åke var lite pessimistisk, och man vill ju vara förhoppningsfull när man ska inviga intresserade i svampplockandets ädla konst.

Efter en timmes letande fick vi ändå ihop överraskande många olika arter, mer eller mindre ätliga. Åke sade sig behärska ungefär 2000 sorter och imponerade verkligen på oss amatörer vid bestämningen av våra fynd. Röd flugsvamp kunde nog de flesta av oss redan, men när det kom till riskor, taggsvampar, tickor eller rörsvampar var vi inte så tvärsäkra. Men Åke kunde!

Gert Olsson som kom hem med en rejäl portion kantareller och "trumpeter".

JULKUL 2021

Leta tomtar i Kuse änge mellan den 20/12 och Tjugondag Knut!

AC re:Make & Västerhejde Sömnadsservice

Jag syr, lagar & återbrukar dina textilier efter önskemål. Exempel på sömnadsjobb:

- Byte av blytläs, exv jackor och byxor
- Fällar upp gardiner och byxben
- Lagar hål och förstärker stlitage på plagg
- Redesign av plagg (lägga ut, sy in, sy om)
- Lättare möbelomklädning

Mobil: 070-765 23 64 Facebook: AC re:Make

E-post: acremake@outlook.com

VÄSTERHEJDE KOMMUN

Den kommunindelingsreform som trädde i kraft 1 januari 1952, alltså för nästan precis 70 år sedan, innebar att Gotlands 93 landskommuner förvandlades till enbart 14. För Västerhejdes del resulterade det i att man kom att ingå i den nybildade Stenkumla kommun tillsammans med Träkumla, Vall, Hogrån, Eskelhem, Tofta och just också Stenkumla.

Västerhejde, med sin närhet till Visby, vållade en hel del diskussion. Staden hade tidigare haft möjlighet att inkorporera Västerhejde men sagt nej. Detta

gjorde att västerhejdeborna nu inte var så villiga att gå till Visby, utan föredrog att ingå i Stenkumla kommun. Denna konstruktion varade till januari 1971 då Gotland blev en enda kommun

Sista sammanträdet med kommunfullmäktige i Västerhejde hölls 27 december 1951, och en okänd fotograf förevigade det speciella tillfället.

DE FÖRTROENDEVALDA PÅ BILDEN ÄR:

1 Axel Virgin, 2 Karl Andersson, 3 Johan Magnusson, 4 ??, 5 Karl Munthe, 6 Irma Söderholm 7, ? Wiman?, 8 ??, 9

Karl-Gustav Lind?, 10 ? Söderholm, 11 Fritz Ekelund, 12 Johannes Gardell, 13 Otto Rosenlund, 14 ? Wiman?, 15 Jakob Grauner, 16 Freddy Tingström.

Namnuppgifterna vi har i arkivet är som synes osäkra.

KANSKE FINNS DET NÅGON I LÅSEKRETSEN SOM KAN KOMPLETTERA OCH FÖRTYDLIGA?

Välkomna att ta kontakt med redaktionen!

Gert Olsson

Mer skyltar

Text Gert Olsson

I vårens nummer av Västerhejdekrönikan hade vi en sida med skyltar som i vissa fall kunde väcka en viss munterhet.

Har man ögonen med sig finns det gott om sådana lite överallt.

Jag erinrar mig en skylt vi såg när vi för flera år sedan satt i bilen och väntade på att få köra ombord på båten till fastlandet. I en annan kö stod en lastbil och väntade på samma sak. På en skylt på bilens sida stod budskapet:

FÖR EN LEVANDE LANDSBYGD,

säkert försedd med en käck illustration också. Det grämer mig nu i efterhand att jag inte tog en bild på ekipaget och skylten. Budskapet var ju positivt, men det blev allt lite dråpligt när vi upptäckte att skylten satt på en slakteribil!! Häpp!!

Här kommer ett par skyltar till. Nu från Västerhejde.

VÄLKOMMEN TILL OSS I BUTIKEN

ÖPPET 8-21 ALLA DAGAR

HENRIK & SUSANNA MED PERSONAL HÄLSAR ER VÄLKOMNA

ICA
nära **Vibble**

SVENSKA SPEL f i g # icanaravible

Foto Göran Nilsson Bildvision

Insektsåret 2021

Ola Malm text och foto

År 2021 har varit en spännande säsong för insekter, och inte minst när det gäller fjärilar.

Flera av våra stora vackra dagfjärilar har haft ett bra år och Västerhejde socken kan även stoltsera med en ny art för Gotland.

De senaste åren har ju vår årliga naturvandring fått stå tillbaka. Men förhoppningsvis kan den här lilla resumén kompensera för det en aning, och för en stund flytta oss tillbaka till de sköna sommardagar vi fick njuta av.

VIDEFUKSEN är en fjäril som påminner något om en stor näselfjäril. Den är en östlig art hemmahörande i Ryssland och påträffas ytterst sällsynt i Västeuropa.

Men år 2012 fick vi en mindre invasion av arten och den kunde då ses lite överallt i södra och mellersta Sverige, inkl Gotland. Efter det året försvann den från Gotland, för att i somras åter dyka upp. Exemplaret på bilden satt på en blödande ek i Nygårds allé. Trädet var angripet av träfjärilens larv, och denna utsöndrar en fränt lukande vätska som lockar till sig fjärilar och getingar.

SVINGELGRÄSFJÄRILEN är en relativt ny art på Gotland. Den upptäcktes först 2007 och har nu ett av sina bästa tillhåll i just vår socken.

Ett bra ställe att leta efter denna vackra gräsfjäril är längs stigen mellan Högklint och Ygne. Den håller till vid solvarma klippor och hållmarker och flyger i två omgångar, först i maj-juni och sen igen på sensommaren. Bilden är tagen vid Ygne nu i augusti.

SORGMANTELEN är en annan stor vacker dagfjäril som haft ett bra år. Den kan vara nästan helt borta i flera år för att sedan plötsligt uppträda i mängd. Bilden är tagen vid Nygårds och även här var det en blödande ek som lockade. Sorgmanteln kan även komma till trädgårdens fallfrukt på höstkanten. Arten övervintrar sedan och kommer fram igen på våren då parningen sker.

STORFLÄCKIG PÄRLEMORFJÄRIL är en av våra vackraste pärlemorfjärilar, med sina stora glänsande silverfläckar. Den är normalt ovanlig och fåtalig men i år var den talrikt förekommande på ön. Populationen styrs mycket av immigration söderifrån vilket varierar från år till år. Arten flyger i två generationer, på försommaren och åter i juli-september. Bilden är tagen i P18-änget.

SÄLGSKIMMERFJÄRILEN är också den en ny art i Gotlands natur. Det är en spektakulär fjäril där hanen har ett intensivt blått skimmer som syns i vissa vinklar. Bilden visar den första individen som hittades på ön år 2016, i Kronoskogen nära P18-änget.

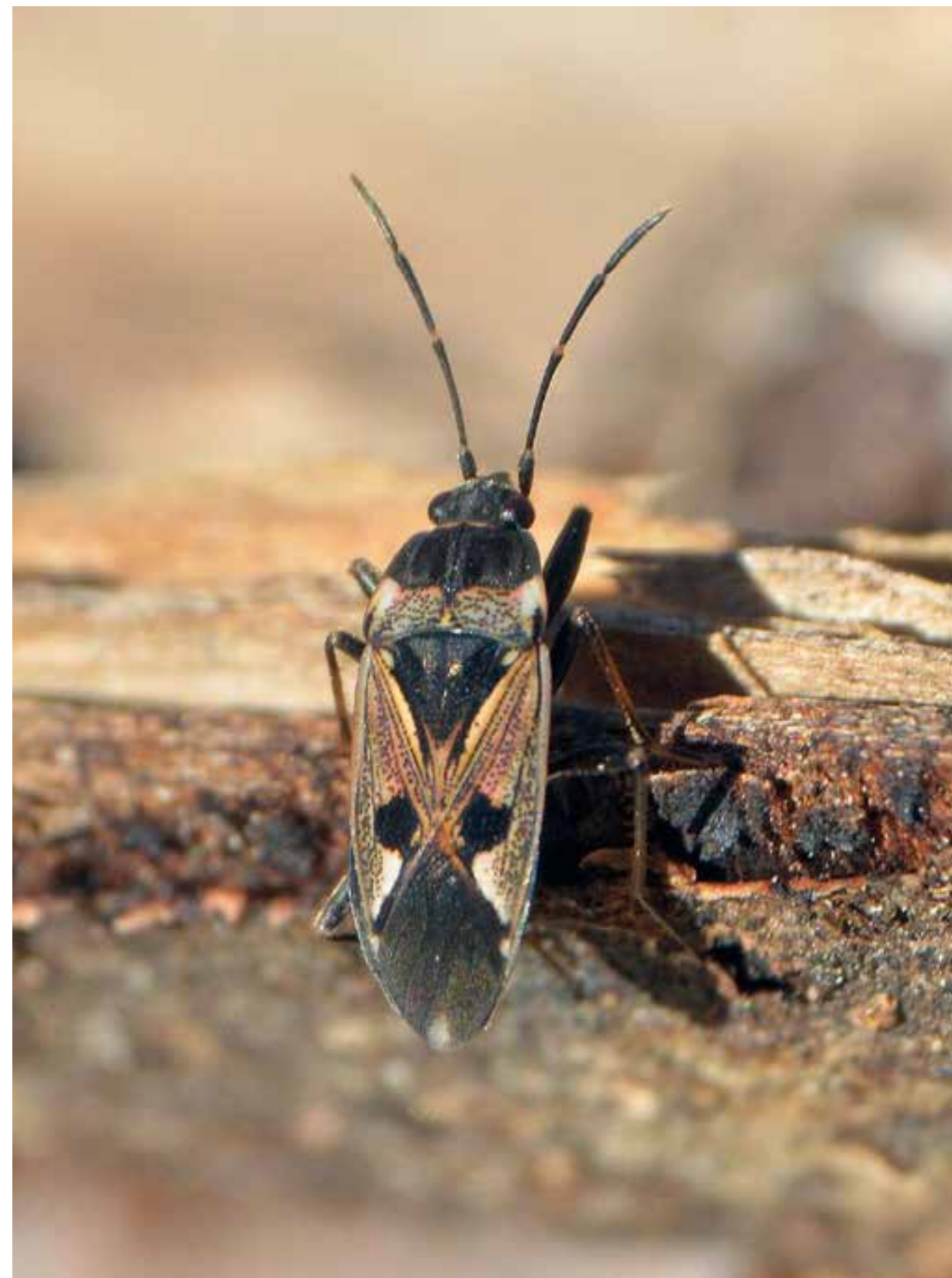
Den bästa lokalen för arten idag är Nasume myr i Tofta. Arten flyger i juli på marker där det växer sälg och vide, som larven lever av.

KARTFJÄRILEN är en snabbt expanderande art i Sverige. När jag bodde i Skåne på 90-talet hade den precis etablerat sig i den landsändan, inflyttad från Danmark. Idag är den ganska vanlig i större delen av Götaland, och i somras hittades så den första individen på Gotland av min granne Christina Ohlsson i Vibble. Bilden är tagen av henne och visar just detta första exemplaret. Den höll till i ett bestånd av kungsmynta i Kronoskogen, tillsammans med en mängd andra dagfjärilar. Arten är ett klassiskt exempel på så kallad "säsongsdimorfism", alltså att de två generationerna ser helt olika ut.

Detta så pass att självaste Linné beskrev dom som två arter. Den iögonfallande sensommarformen är svart med vita band medan vårformen är brunorange med svarta fläckar, och kan möjligen förväxlas med en pärlemorfjäril.

Namnet kartfjäril kommer av den komplicerade färgteckningen på vingarnas undersida som för tankarna till en karta, med vägar, fält och sjöar. På engelska heter den rätt o slätt "Map" och på tyska "Landkärtchen".

MEN DET ÄR JU INTE BARA FJÄRILAR SOM VARIT INTRESSANTA DETTA ÅR. Under sensommaren upptäckte Mats Runander en population av den säll-

synta skinnbaggen *Rhyparochromus* vulgare hemma i sin trädgård i Västerhejde. Arten har ännu inget svenskt namn men tillhör samma insektsgrupp

som körkmacken. Fyndet är det första på Gotland och i övriga landet är den främst känd från Östergötland.

Nödlandning i Västerhejde

Text och foto Mats-Ola Jespersen

Onsdagen den nionde augusti år 2000 hände något ovanligt i Västerhejde, tillhör Du dom som kommer ihåg nödlandningen?

Jag har pratat med Ola Westerlund som var först på plats när det lilla sportflygplanet tog mark på åkrarna vid Stenstu. Det var strax innan lunch som Ola hörde märkliga motorljud från skyn vilka sedan övergick till total och olycksbådande tystnad. Han kunde sedan på första parkett följa den glidflygning som påbörjades ner mot en smal och lite ojäm markväg mellan två fält.

Landningen gick emellertid helt utan problem och även utan åkommor för piloten och hans medpassagerare. När Ola precis efter landningen närmade sig planet i sin bil ropade båda på engelska att allt var okey, dom gav Ola en kamera bara och bad om dokumentering på det något udda flygfältet. En kort stund därefter kom nästa flygfarkost, det var den så kallade superpuman som blivit larmad till platsen. Helikoptern hovrade en liten stund innan även den tog mark i ett gigan-

tiskt moln av damm. Larmet hade givetvis även nått övrig räddningstjänst och polis så det blev ett riktigt ordentligt pådrag.

Händelsen fanns givetvis med på första sidan i både GT och GA. Där stod att båda personerna i planet var tyskar och att de efter starten i Visby styrde kosan mot Öland. När oljetrycket i motorn sjönk fann de för gott att larma flygledningen och vända åter mot Visby men ända till flygplatsen kom de alltså inte.

Planet blev stående i den mogna spannmålen under några dagar och gårdens tidigare ägare Classe Wiman har berättat att han fick tröska runt omkring vilket var både första och sista gången det hände. Och om någon undrar, det var korn som tröskades och inte flyghavre....

Så småningom bogserades planet, ett franskt Moran 880, upp till gården och därifrån vidare med lastbil till flygplatsen.

När Posten blev rånad..

Text och arkivbild Gert Olsson

Planen var att sexorna i Västerhejde skola skulle göra ett studiebesök i "verkligheten". När man är 12-13 år gammal ligger det där med arbetsliv och yrkesval ännu långt borta men ändå lockande på något sätt. "Vad ska du bli när du blir stor?"

Vi kom överens med kassörskan på Posten i Vibble att vi skulle få komma på besök. Vi valde en tidpunkt då det inte brukade vara så många kunder inne. Tidigare låg postkontoret i Vibble gård, en liten lokal som absolut inte skulle rymma en hel skolklass med mer än 20 spralliga elever. Vårt mål var den grönmålade postbaracken som låg på nuvarande Vibblehallens parkering. Strax bredvid låg Vibblekiosken.

Jag vill minnas att vi cyklade dit, hur skulle det annars gått till? Det var före cykelbanans tid, så det var ett inte helt ofarligt litet äventyr.

Den snälla postkassörskan, som för övrigt var mamma till en av flickorna i klassen, hälsade oss välkomna till sin arbetsplats och förklarade att här inne är det väldigt speciella regler som gäller. Posten var ju också bank och man hanterade kontanter över disken, det var tjockt skyddsglas mellan kund och personal.

VI FICK VETA ATT DET ALLTID FANNS RISK FÖR RÅN PÅ ETT POSTKONTOR, så därför fanns det larmknappar på diverse olika platser i lokalen, till och med på toaletten! Också vid kassaplatserna, förstås. Och i personalutrymmet.

Vi blev strängt tillsagda att absolut inte fingra på knapparna, larmet gick direkt till polisen i stan som då skulle rycka ut med full styrka. Det ville varken hon eller vi råka ut för! Kassörskan berättade att om larmet gått av misstag kunde hon inte bara ringa till polisen och säga att det var ett missgrepp: "Tänk om rånaren står med en pistol mot mitt huvud och tvingar mig att ljuga!?"

NÄR ALLA FÖRMANINGAR OCH RESTRIKTIONER VAR GENOMGÅNGNA FICK BARNEN RÖRA SIG FRITT I LOKALEN,

några fick hjälpa till i kassan, andra sorterade brev eller testade posten stämplat. Givetvis skulle en och annan kontrollera om det verkligen fanns en larmknapp på toaletten som de fått höra. Det gjorde det förstås. Många frågor fanns att ställa och man fick lika många bra svar tillbaka. Det artade sig till ett givande och lyckat studiebesök.

PLÖTSLIGT STELNAR ALLA TILL när två uniformerade polismän stiger in genom dörren och barskt ställer frågan: "Har det hänt något här? Larmet har gått!" Den förut så vänliga postkassörskan förvandlas plötsligt till en sträng och

bister vuxen med skarp blick. Det gör ju jag också, förstås, och undrar vem i klassen man inte kan lita på. Det hade aldrig föresvävat mig att någon skulle svika sitt löfte att inte pilla på några knappar. Stämningen blir väldigt tryckt, barnen sneglar på varandra och grunnar naturligtvis också vilken klasskamrat som kan vara den skyldige. Vi som just hade det så gemytligt vid vårt studiebesök på posten i Vibble!

Då kliver ännu en person in genom entrén till lokalen, en man klädd i jobbarmundering med jord- och oljefläckar lite överallt på kläderna. Han sitter inne med lösningen på allt:

"JAG HAR NOG RÅKAT GRÄVA AV EN KABEL HÄR UTANFÖR!"

HAR JAG STÄLLT TILL MED NÅGOT?" Det kan man ju lugnt säga att han hade, men han räddade i ett huj ett tjugotal barn från alla misstankar om otillåtet fingrande på någon larmknapp, även den på toaletten. Men han hade ju också bidragit till värdet av att göra nedslag i verkligheten. Kassörskans berättelse om vad som händer vid ett larm blev riktigt konkret. Vi gjorde vårt besök vid absolut rätt tillfälle!

På kyrkogården

Text Gert Olsson Foto Maj Britt Jeppson

I Hembygdsföreningens fotoarkiv finns tusentals bilder med såväl gamla som nya motiv.

Bland annat finns en avdelning som innehåller fotografier av alla gravvårdar och gravstenar på Västerhejde kyrkogård. Föreningens mångåriga medlem Maj-Britt Jeppson gjorde, i samband med släktforskning för ett antal år sedan, en total fotodokumentation av gravarna på begravningsplatsen. Tacksamt tog föreningen emot hennes erbjudande om att få ta del av alla bilderna. Och de är många, mer än 600 foton!

När jag besöker en kyrkogård tycker jag det är spännande att se vilka yrkesbeteckningar eller titlar som finns på flera av gravstenarna. Hur många vet i dag vad en eldare var? Eller vagnsputsare, stationsskrivare, nattvakt, iskarl, räntmästare, rättare, växeltelefonist? Fantasin skenar ibland iväg åt fel håll, men det kan bli ett roligt och intressant forskningsområde.

På Västerhejde kyrkogård är mångfalden inte särskilt stor. Har socknens invånare inte haft titlar eller yrkesbeteckningar att vara stolta över? Eller har kostnaden för varje inhuggen bokstav gjort att man avhållit sig från sådan grannlåt? Hur det än må vara med detta kan man hitta följande titlar på gravstenar på Västerhejde kyrkogård:

På en gravplats har en gång levande och aktiva personer reducerats till en sten och kanske ett par blommor. Vem personen i fråga var och utträttade i livet är besvärligare att ta reda på. Det är säkerligen många intressanta och spännande livsöden som försvunnit ner i jorden. Om det inte finns någon som kan berätta förstås. En anhörig eller vän har säkert mycket att lyfta fram som kan levandegöra den avlidne.

Detta tog Stenkumla församling fasta på när man i sitt sommarnummer av Tre Kyrkor gick ut med följande upprop:

BAGARE
BAGARMÄSTARE
BYGGMÄSTARE
BÅTSMAN
FANJUNKARE SVÄRDSMANNEN
FOLKSKOLLÄRAREN
FOLKSKOLLÄRARINNAN
FRU
GODSÄGARE
HEMMANSÄGARE
KANTOR
KLOCKAREN
KÄLLARMÄSTARE
LANDTBROKAREN
MAJOR
MJÖLNAREN
OPERASÄNGARE
RÄTTARE
RORGÄNGAREN
SJÖKAPTEN
SKOLLÄRAREN
SKRÄDDARMÄSTARE
SMED
SPELMANNEN
TRÄSNIDAREN
TULLFÖRVALTARE
ÅLDERMANNEN
ÄNKEFRU

VAD DÖLJER SIG BAKOM NAMNEN PÅ VÅRA GRAVSTENAR?

Har du något intressant att berätta om någon som är gravsatt på våra kyrkogårdar? Det kan handla om en släkting, vän, bekant eller någon annan som du vet något särskilt om: levnadsöden, händelser eller något annat som kan vara väl värt att bevara till eftervärlden.

SKRIV NER NÅGRA RADER OM PERSONEN OCH SKICKA TILL STENKUMLA FÖRSAMLINGS EXPEDITION

med vanlig post eller e-post. Adressen finns nedan. Uppgifter vi får spara i arkivet och kan användas vid till exempel kyrkogårdsvandringar och i samband med information kring de gravstenar som snart är klara för kulturminnesmärkning.

Stenkumla församling, Vibble gård, Drejargatan 1, 622 59 VISBY. stenkumla.forsamling@svenskakyrkan.se

Vi kan tillägga att det också går bra att kontakta Västerhejde hembygdsförening/Västerhejdekrönikan om man har något intressant att dela med sig av.

Det skulle vara roligt att i Krönikan så småningom kunna porträttera livsöden som hör ihop med namn på någon av gravvårdarna i Västerhejde.

Välkommen till Suderbys Herrgård

Hotell. Restaurang. Konferens.
Släkträff. Födelsedag. Dop.
Minnestund. Bröllop. Årsmöte.

Julbords- erbjudande

Västerhejdebor!

Nu tänds juleljusen i vår allé
och vi serverar vårt traditionella julbord.
Astuepris för er med vänner: 495:-/vuxen

Söndag 12/12 från 12.00.

Självklart har vi julbord
andra datum och tider.

Ange kod: Västerhejdebo!

Välkomna!

Suderbys Herrgård

Boka: 0498 29 60 30.
Västerhejde Toftavägen 201, 62199 Visby.
info@suderbysherrgard.com

Din lokala reklamstudio

FAR&SON

Grafisk formgivning

Affisch. Folder. Annonser. Logotyp.
Utställning. Mässmonter.
Tidning t.ex. Västerhejdekrönikan

Foto&film

Drönarfoto. Porträtt. Produkt.
Reportage. Inredning. Exteriör.
Bröllop. Natur. Fotoskola.

Storformatprint

Till företag, fotoutställning eller hem.
Allt från vykort till 3 meters tavlor
och mässmaterial.

Västerhejde Bjerstorpsvägen 14. 0703 72 08 48. torsten@kvarnsmyr.se

SVERIGES
MILJÖ-
VÄNLIGASTE
BILTVÄTT

ÖPPET DYGNET RUNT

Välkommen till vår

GÖR-DET-SJÄLV-TVÄTT

bredvid Återvinningscentralen i Visby

Hos oss kan du smidigt och enkelt tvätta ditt fordon. I våra höga
stationsdelar har vi en maxhöjd på hela 3,6 meter.

ENKELT SNABBT BILLIGT MILJÖVÄNLIGT

SERVICENUMMER 0733-70 81 81

tvättadinbil.nu

MILJÖVÄNLIG OCH VATTENSNÅL SJÄLVTVÄTT

Tjårdoft i Kuse änge

Text och foto Gunnel Fransson

*Solen har tagit hårt på våra bulhus i Kuse änge.
Ändå är det en solig dag som behövs när bulhusen skall tjärsmöras.
Allt virke som har legat i sol skall nu få ett skydd genom tjäran,
som behöver värme för att flyta ut bra. Även faltaket behöver tjära!
Men vem kan och vill upp och klättra?
Hembygdsföreningens entusiaster, alla 70+, suckar och funderar.*

Då kommer ungdomarna från Suderbyns ekoby, raska ungdomar från alla världens hörn! Intresserade får de först ta del av när Rune Larsson, som varit med och byggt de vackra stugorna i ängat, berättar om hur man gör tjära. Pedagogiskt visar han tjärvedsbiten som han har preparerat kvällen innan. Nog har det runnit ut lite kletigt och svart. De gutniska fackuttrycken blir översatta till engelska och fundersamma ansikten ljusnar.

MED SPANN OCH PENSLAR FÖRDELAR SIG SKARAN PÅ TOLV PERSONER RUNT BULHUSEN.

Ett gasolkök håller tjäran varm och spannen fylls på när det börjar gå trögt. Alla äldre håller sig på marken och modiga ungdomar tar sig med stegar upp på taket. Det droppar tjära och vid dagens slut ser några ut att ha fått fantasifulla tecken

på armar och kläder. Det doftar nytjårat mellan hasselbuskarna. Med en doft av korb och kaffe lockar Klary Larsson, som för dagen är tjärsmörningschef, till paus i arbetet. Hon är full av beundran och nöjd. "Vad skulle vi ha gjort om inte ungdomarna från Suderbyn hade kommit? All heder till dem". Alla, ung och gammal, har gjort ett gott jobb idag och nu är det två år till nästa gång. Blir du nyfiken och vill prova något nytt? Hör av dig. Det finns en plats för alla i Västerhejde Hembygdsförening – kanske på taket!

PS KOM OCH FAGA I APRIL

Alla är välkomna till fagning av Kuse änge lördagen den 23 april 2022.

Arbetet i ängat tar sin början kl 10.00. Det finns räfsor att låna, ta gärna med egna handskar som kanske behövs.

Lunds Gård 1909

Text och foto Gert Olsson

I vårens nummer av Västerhejdekrönikan beskrev vi de nya aktiviteter som satts igång vid Lunds gård med ridverksamhet, kafé och butik. Det har blivit liv och rörelse på gården och inte minst har det blivit populärt att åka till Kafé Kubanen för lunch eller eftermiddagsfika.

Som kontrast till detta positiva står den förfärliga händelse som utspelade sig på gården för drygt hundra år sedan, närmare bestämt 1909. I en notis under rubriken "Rättegångs- och polissaker, södra häradsrätten" skrevs följande i en gotlands-tidning:

EN ONATURLIG MODER.

Tjänsteflickan NN från Lunds i Västerhejde har i dag undergått rannsaking å länsfängelset för det af henne 2 sislidne April föröfvade barnamordet.

Den tilltalade, som är född 10 Mars 1885 i Högby socken af Kalmar län, fick till en början redogöra för sina lefnads-omständigheter. Af dessa framgick bl. a., att hon kom till Gotland för omkring tre år sedan, då hon erhöll tjänst vid Lunds i Västerhejde.

Rörande den sorgliga gärning, för hvilken hon nu stod tilltalad, erkände hon under tårar, att hon på uppmaning af det mördade barnets fader, då hennes grossess blifvit märkbar, gått ur sin tjänst och begifvit sig till sin i samma socken bosatta syster, hos hvilken hon natten till den 3 April framfödt ett foster.

Vid förlossningen svimmade hon af, och då hon återkom till sans, slog hon fostret, som vid födelsen hade lif, med handen i pannan med afsikt att döda det. Då slaget emellertid icke hade afsedd verkan, tog hon fostret af daga med hjälp af en trätoffel. Det dödade barnet fick kvarligga i sängen till aftonen, då det av modern doldes i en snödrifva ute vid husgafveln. Ett par dagar senare afhämtade hon liket härifrån och bar ut det i den närliggande skogen, där hon gömde detsamma under en buske.

SOM MOTIV TILL DEN FÖRTVIFLADE HANDLINGEN UPPGAF HON, ATT DEN PERSON SOM VAR FADER TILL BARNET ÖFVERGIFVIT HENNE

och att hon saknat medel till sitt och barnets gemensamma uppehälle.

I det vid rannsakingen föredragna obduktionsprotokollet angifves den sannolika orsaken till barnets död ha varit de yttre svåra skador, som tillfogats detsamma, i förening med kväfning i följd av inre förblödning.

EFTER EN STUNDS ENSKILD ÖFVERLÄGGNING DÖMDE RÄTTEN NN ATT FÖR BARNAMORD HÅLLAS TILL STRAFFARBETE I 1 ÅR OCH 3 MÅNADER.

Nygårds 1940

Text av signaturen T-a från Gotlands Allehanda 15 juni 1940

I långliga tider har jordbruk varit en dominerande näring i Västerhejde. Utvecklingen har lett till stora gårdar, vi känner Stenstugu och Suderbys, Kuse och Vible. Sigravjs, Hallbros och Lunds är exempel på mindre gårdar.

Störst av dem alla är och har varit Nygårds, och om denna gård, herrgård om man så vill, skrev signaturen T-a.

Den gamla vackra herrgården Nygårds i Västerhejde är så omgärdad av högvuxna kastanjer och andra trädjättar med lummiga lövkronor att det nästan är omöjligt få någon bild av byggnaderna, som skulle göra dem rättvisa. Tyvärr. Byggnaderna är så förnämliga, att det skulle vara intressant att få dem riktigt på korset. På bilden här ovan se vi manbyggnaden och två flyglar som verkar ganska tilltalande, men förargligt nog skymmer flygelparet på bilden ett par andra flyglar, som är belägna å gårdsplanens ömse sidor närmare manbyggnaden och som i vårt tycke är ovanligt trevliga.

BYGGNADERNA.

Äldst bland dessa hus är manbyggnaden, vars

mittparti lär vara det ursprungliga boningshuset, som uppfördes i slutet av 1700-talet. Södra delen byggdes till 1860 och den norra delen något senare. Flyglarna närmast manbyggnaden lär också ha uppförts under mitten av 1800talet.

MANBYGGNADEN HÖR TILL DE ALLRA STÄTLIGASTE I SITT SLAG PÅ GOTLAND, och har under senare år grundligt restaurerats

och försetts med den komfort, som för ett par årtionden sedan var ytterst sällsynt på gotländska lantgårdar, men som på sistone har börjat införas i många gamla ärevärdiga bostadshus. Och några nya hus byggs numera inte ens på landsbygden, utan att byggherren räknar med att installera centralvärme, badrum o. s. v. Den första vänstra flygeln - från huvudbyggnaden räknat - är apterad för bostadsändamål. Och den mitt emot denna är

en flygel i samma byggnadsstil, som rymmer bl. a. magasin. De båda flyglar, som syns på bilden inrymmer gårdskontor, bryggstuga samt sadelmakeri-, snickarverkstad och liknande, verkstadsrum, som är oundgängliga på en större egendom.

Nämnda välbehållna byggnader från olika tidsåldrar ha en värdig inramning av den välskötta vackra parken och trädgården, som har en areal om cirka fem tunnland.

LADUGÅRDSBYGGNADERNA. KREATUREN.

Den stora ladugården, som även den uppfördes någon gång under 1860-talet, har invändigt ombyggt och inredningen anpassats efter nyare tiders krav. Där finns rymlig plats för minst 100-talet klövbundna djur o. dessutom gott om boxar för det uppväxande släktet. Nötkreatursbesättningen är av S. R. B.-ras och utan tvivel en av de vackraste man kan få se på Gotland. Näsby-Hero är också en grann tjur, som väl försvarar sin rangplats bland S. R. B.-tjurarna i länet.

I häststallet finner vi ett 10-tal ardennerhästar varav ett premierat sto. Här, liksom på de flesta andra större gårdar, har häststammen minskats därför att det tyngsta jordbruksarbetet utförs med traktorer.

FÅRAVELN OMHULDAS ÄVEN DEN.

Men för ovanlighetens skull så är det inte de gamla bekanta utgångsfären, utan för något år sedan inköpta Yorkshire-Down-får. De är ganska stora

och ger icke bara mycket kött utan även ovanligt mycket ull, som icke minst nu är av stort värde. Fårfamiljen i fråga har i år fått en tillökning om nio rara lamm. Om denna fårras kan vidare nämnas, att de är lika fromma som kor och således inte svårt att hålla inom stängsel som de mera "vilda" utgångsfären.

ÄVEN KANINAVELN, SOM UNDER SENARE ÅR VUNNIT TERRÄNG PÅ GOTLAND,

har getts en inhägnad plats på Nygård. Det är den engelska vita lantrasen som är representerad. Och om denna säger godsägare Torsten Wiman, som tydligen inte har något större förtroende för hönsaveln: - Den här kaninrasen är ganska bra. Djuren växa fort

och väger slaktade 3 à 4 kilo. För min del anser jag det är bättre att ha kaniner än höns. Visserligen äter kaniner ganska mycket, men deras foder är inte så dyrt som hönsens, och så förökar de sig fort. För småbrukare skulle det säkerligen vara mera lönande att ha kaniner än höns. Kaninköttet är numera ganska begärligt och priserna inte så dåliga.

- Nå, men svinaveln ... ?

- SVIN HAR VI BARA TILL HUSBEOHV.

Det lönar sig inte att hålla svin, när man inte kan beräkna att få tillräckligt med skummjolk. Men på sådana orter, där mjölkleverantören får tillbaka i skummjolk cirka 80 à 90 procent av den levererade mjölken, ställer det sig förstås annorlunda.

"Väggmålning av Nygårds i gamla Gotlandsbankens hus vid S:t Hans plan i Visby". Bild från Sören Wimans familjealbum.

EGENDOMENS AREAL. ODLINGARNA.

Åkerjorden, som omfattar cirka 240 tunnland, består merendels av tämligen lätt mylla.

– Den styvaste jorden vi har, säger hr Wiman, är den i trädgården. Där är det lerjord och således inte så särdeles lämplig som trädgårdsjord.

Åkerfälten är belägna mestadels runt om egendomens åbyggnader. De är samtliga dränerade, vilket ju, medverkar till att få jordarna i högkulturer. Inget arbete har heller sparats för att fälten ska bli så väl skötta som möjligt. I detta sammanhang kan nämnas att Svalövs fröförädlingsanstalt har försöksodlingar på Nygårds. Två rågförsök

om vardera 7 olika sorter. Försöksodlingar av potatis finns också på gårdens ägor. Det är icke mindre än sjutton olika sorter potatis som provas.

– En del sorter ger bra, och är också goda, påstår hr Wiman, medan andra åter ger rikligt men inte är så goda som matpotatis. En utmärkt god sort är mandelpotatis ...

God potatis det är vad vi alla vill ha, så dessa försöksodlingar kommer nog att följas med ett särskilt intresse av potatisodlarna på Gotland.

SOM PROVFÄLT FÖR JORDBRUKET HAR NYGÅRDS EGENDOM GAMLA ANOR, för där har en gång varit lantbruksskola. En dylik

hade anordnats först på Rosendal, men flyttades sedermera till Nygårds. Samma skola förlades sedan till Stenstu gård i samma socken, där den slutligen upphörde. Allt detta skedde under förra seklet (1800-talet, reds anm).

Jordarna till Nygårds syns vara lämpliga för odlingar av olika slag. Sparris frodas där och på de senaste åren har som förut omtalats Irisdals handelsträdgård arrenderat ett 10-tal tunnland för blomsterlöksodling, som i slagit synnerligen väl ut.

SKOGAR OCH ÄNGAR.

Skogsarealen är rätt vidlyftig. Cirka 800 tunnland

merendels bevuxen med vacker timmerskog. Även betesmarkerna är bra. Det är fagra ängar och kulturbeten om ungefär 80 tunnland, som räcker väl till för sommararbete åt gårdens kreatur.

DETTA ÄR I KORTA DRAG EN BESKRIVNING AV NYGÅRDS ÅRET 1940,

där åkerbruket sköts mycket rationellt, och som trots den ganska stora arealen är väl utnyttjat. Men uppbyggnadsarbetet på Nygårds fortfar alltjämt, varför egendom, som redan nu anses vara en mönstergård, säkerligen kommer att omnämnas i sammanhang med nydaningar på jordbrukets område. ●

...avfyrat ett skott i ryggen på konungen

Så börjar min, Lennart Wahlmans debutroman Anna Susanna Teolinda,

som i texten beskriver min anfader Olof Skärströms flykt till Gotland efter sin inblandning i mordet på Gustav III.

När Olof Skärström sporade hästen och försvann i mörkret var han nästan medvetlös av smärta och anspänning. Lakanet med silverpenningar tyngde och skavde djupa sår i axeln. Han hade bara för några minuter sedan haft sin pistol riktad mot konung Gustav III och nu hade han sikte på Gotland. Med de silverpenningar han fått för medhjälp till mordet skulle han köpa en gård.

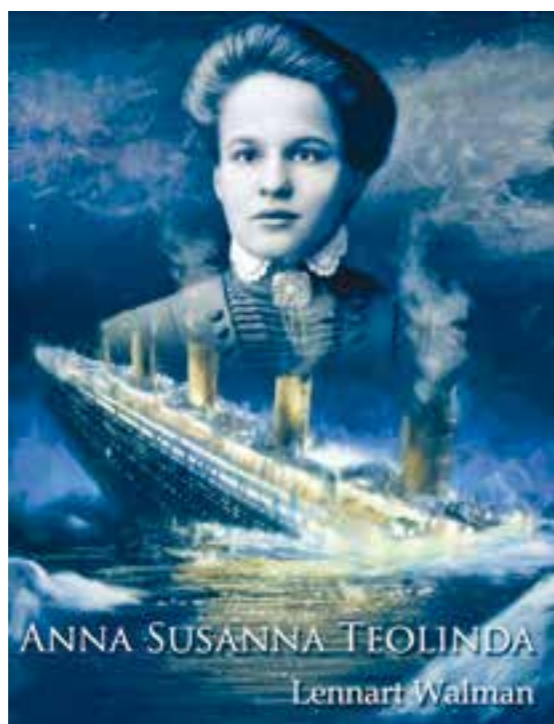
ÅR 1887 FÖDDES OLOF BARNBARNSBARN ANNA SUSANNA TEOLINDA PÅ FATTIGSTUGAN I ÄLVA.

Hon hamnar på prinsessan Eugénies barnhem Fridtorp i Västerhejde och flera år senare faller Prins Eugen för henne. När Anna blir gravid hoppas de på ett liv tillsammans, men den nyblivne kungen Gustav V förbjuder det. Sonen tas om hand innan Anna ens fått hålla i eller titta på honom.

I denna gripande historiska roman får vi följa sonens sökande efter sin mor och ta del av Annas händelserika liv. Guldetande i Alaska, flygtur med Hermann Göring. Ölkällarkuppen i München, segling över Atlanten och mycket mer. Det är en dramatisk berättelse baserad på verkliga händelser.

MIN SLÄKT HAR BOTT PÅ GOTLAND SEN DESS, och min uppväxt präglades av musik och berättartradition. Enligt äldre släktingar har min släkt en mycket lång och brokig historia, långt utöver det vanliga. Det berättades skrönor, rykten men visades även upp bevis i form av föremål, skrifter, brev och fotografier. Som tioåring såg jag för första gången fotot på Anna Susanna Teolinda. Det sista förnamnet fick hon för att hon var det tionde barnet som föddes i sin familj.

Jag blev mycket tagen av fotot som visade en ung vacker kvinna med en blick som präglades av vilja av stål. Det var då

jag till fullo förstod att nutiden präglas av historien, hur vi alla är präglade av den och hur viktig den är. Hon hade en synnerligen färgstark och äventyrlig levnadsbana, och trotsade alla odds och samhällets normer, trots en olycklig start i livet som barnhemsunge och dessutom "bara" flicka. Kombination gjorde att hon inte var något värd i samhällets ögon, men genom att ta vara på vartenda tillfälle fick hon vara med om väldigt mycket, utan att låta sig knäckas. Därför blev valet som huvudperson givet, när jag senare skulle komma att skriva.

När jag som pensionerad distriktssköterska började ta reda på hur mycket som var sant av alla berättelser och rykten om min släkt, fann jag att påfallande mycket kunde styrkas i gamla kyrkböcker och andra dokument. Min fantasi eggades, och jag bestämde mig för att skriva en roman om min släkt. Mitt mål var att ge alla dessa namn ett ansikte och åter ge dem liv, som upprättelse för deras livsöde, och i en del fall ren kamp för att över huvud taget överleva.

MED UTGÅNGSPUNKT FRÅN OLOF SKÄRSTRÖM, BLEV BERÄTTELSEN EN SVINDLANDE FÄRD GENOM HISTORIEN, full av kärlek och hat, extrem fattigdom och överdådig lyx, äventyrare, guldgrävare i USA, storbönder och drängar, kungabalar och fruktansvärda svek, Hollywoods absoluta början, stämningen mot oliktankande både före, under och efter andra världskriget - vilket i ett fall resulterar i att en släkting ansågs som säkerhetsrisk och tvångsplacerades på mentalsjukhus.

Romanen följer således historien och samhällsutvecklingen. Vi är alla präglade av den, och det fruktansvärda får inte glömmas bort. Vi får inte göra samma misstag igen!

MITSUBISHI ELECTRIC
VÄRMEPUMPAR

for a greener tomorrow

BE SMART
STAY COOL

EFFEKTIV KYLA FÖR
HETA SOMMARDAGAR

R32
MILJÖVÄNLIGT
KOLDMEDIUM

LÅG
LJUDNIVÅ

BÄSTA
KOMFORT

VÄSTERHEJDE ERBJUDANDE
1500 kr rabatt på samtliga
luft-luftvärmepumpar från Mitsubishi Electric.

ecodan™
LUFT-VATTENVÄRMEPUMPAR

GARANTERAD DRIFT NER TILL -28°C

EXTREMT LÅG LJUDNIVÅ

HÖGRE VERKNINGSGRAD

16 ÅRS TRYGGHET

MED LUFTVÄRMEPUMPAR FRÅN
MITSUBISHI ELECTRIC

SER VI TILL ATT NI HAR
VÄRME PÅ VINTERN OCH
KYLA UNDER SOMMAREN.

Erbjudandet gäller t.o.m. 30/1 2022

0498 - 24 11 29
www.dinvarmepump.se
info@dinvarmepump.se

Medelhavet möter Japan i deras trädgård

Text och foto Dennis Pettersson

Annika och John Anderstedt får en hel del blickar på sitt hus och sin unika trädgård nära Höglint.

Många av de som går eller kör på Kusevägen noterar den säregna trädgården på Rudenschöldsvägen nedanför.

På kalkstenssluttningarna finns terrasser med planteringar som omgärdar det putsade huset med solceller på taket och inbyggt orangeri. Udda barrträd samsas i trädgården med bambu, persikoträd och blåregn.

Trädgårdsfantasterna Annika och John Anderstedt köpte tomten 2017 och har sedan dess byggt upp sitt paradiset.

– Vi letade nytt ställe i nästan tolv år, och ville bo max en mil från stan, säger Annika.

– Vi ville också ha en dynamisk tomt, en

tomt där det hände något och allt inte bara var platt, säger John. Han ville bo vid skogen, hon vid havet. Här fick de båda.

– HÄR HAR VI BÅDE HAVET NÄRA OCH EN SKOGSKÄNSLA runt omkring, säger Annika.

Tomten är 2600 kvadratmeter och har en höjdskillnad på sju meter från högsta till lägsta punkten.

Tidigare hade paret en visningsträdgård på Ångstigen i södra Visby.

– När vi flyttade hit tog vi också med oss 53 träd och växter som var planterade i trädgården i stan, säger John.

PÅ TOMTEN STOD TIDIGARE ETT LITET SOMMARHUS.

– Det var tyvärr i lite för dåligt skick för att renovera och vi ansåg att det också stod på fel ställe. Vi bestämde oss först för hur trädgården skulle se ut, och efter det hur det nya huset skulle bli, säger Annika.

Av den gamla stugan behöll de källaren. På den gamla grundplattan finns nu en uteplats med tak över.

Motvilligt tvingades paret också fälla några träd.

– Det gör alltid ont att ta ner träd, så vår filosofi har varit att plantera minst lika många träd igen. Hos oss blir det många blommande träd i spännande former, som bidrar med en kontrast till alla tallar och granar, säger Annika.

DE SKISSADE FRAM DET NYA BOSTADSHUSET SJÄLVA.

Nu står det där som en kloss som lyfter sig upp ur kalkstenen, med mycket betong och svart trä. På taket sitter solceller.

ETT VÄXTHUS HAR OCKSÅ BYGGTS, DÄR DET ÄR VERKSAMHET ÅRET OM.

– Hela förra vintern skördade vi grönsaker från växthuset, säger Annika.

I orangeriet i husets övre plan vinterförvaras de känsligaste växterna.

BILDERNA TILL DEN HÄR INTERVJUN TAS NÅGRA DAGAR FÖRE MIDSOMMAR,

den tid på året då trädgården visar sig från sin mest sprudlande sida. Målet är dock att här ska finnas något för ögat hela året.

– Vi försöker få till formerna i trädgården året runt. På vintern vill man ha kvar något vintergrönt, eller skulpturalt som en snygg trädstam eller ett gräs som står kvar, säger Annika.

Paret finns en förkärlek till japanska trädgårdar.

– Vi tar efter formspråket därifrån.

Mycket frodig grönska och inte så mycket färgexplosioner, säger John.

Men också rena medelhavsväxter finns här. Persika, mandel, aprikos, kiwi och fikon.

DET GODA MIKROKLIMATET PÅ TOMTEN GÖR ATT MÅNGA AV DESSA VÄXTER TRIVS RIKTIGT BRA

och dessutom klarar vintern.

– Det är som en gryta här, det blir helt vindstilla även om det blåser. Vi behöver inte täcka någonting under vintern. Söderläget och all sten och betong gör att det håller sig varmt, säger Annika.

Flera trädgårdsmagasin har gjort reportage om trädgården och under 2021 har John och Annika hållit flera trädgårdsvisningar.

EN VIKTIG DEL ÄR ATT HÅLLA ODLINGARNA TOTALT GIFFRIA.

– Inte ens såpvatten kommer in här. Det är för att försöka få hit skadeinsekter som äter upp andra skadeinsekter, och generellt få många pollinere, förklarar Annika.

En del av trädgården ska också få bli en äng avsedd för pollinerna.

– Vi vill ha hit vildbin och försöker ge de goda förutsättningar.

När paret byggde huset planerade de redan från början för en vattentörstig trädgård. Därför byggde de in ett sofistikerat system där tonvis med regnvatten samlas upp och gör att trädgården kan hållas grön.

– VI LÄT SPETTA NER EN FEMKUBIKSTANK I BACKEN, OCH SAMLAR REGNVATTEN

från alla hustak som leds ner där. Vi har vatten året om, regnar det 10 millimeter blir halva tanken full, säger Annika.

Pumpar skickar ut vattnet till olika utposter i trädgården.

– Så vi går ju här och vattnar med slang, vilket kanske sticker i ögonen på folk, säger Annika.

PARET ÄR UTE I SIN TRÄDGÅRD VARJE DAG ÅRET OM.

Det är viktigt att hålla det på en lustfylld nivå, och att trädgården inte blir ett tvång, menar Annika.

– Det får inte vara stress och prestation i det. I en del hörn ser det skräpigt ut.

Många av växterna håller på och etablerar sig och är små. Men det tar tid att få en trädgård att bli klar – om man nu vill att den någonsin ska bli klar, säger hon.

Besöksmålen i socknen blev deras räddning under pandemin

Text och foto Dennis Pettersson

*När corona slog till ville Vibblebon Kerstin Molin absolut inte sitta still.
Hon och kompisen Ulla Molin valde istället att cykla runt
och uppleva samtliga 50 besöksmål i den lilla skriften "Kul tur i Västerhejde".*

Broschyren är en riktig guldklump för de som vill upptäcka både kända och mer okända platser i vår socken. På 50 ställen i Västerhejde sitter små skyltar uppsatta som berättar intressant historia om respektive plats, alla värda sitt besök. Under 2018-2019 förnyades alla skyltar, och förra året gav hembygdsföreningen också ut broschyren i behändigt fickformat som man kan ta med sig på turen.

Två som redan har bockat av alla 50 platser i socknen är Kerstin och Ulla Molin, gamla lärarkollegor som tycker om att vistas i naturen.

DET VAR UNDER CORONAVÅREN 2020 SOM DE GJORDE SLAG I SAKEN OCH PLANERADE SIN CYKELRUTT RUNT VÄSTERHEJDE.

-Skyltarna har man ju sett här och där och vi behövde en aktivitet när pandemin slog till. Det handlade om att se alla, inte bara en av platserna, säger Kerstin.

-Vi håller också på och besöker alla kyrkor på ön. Vi är uppe i 51 stycken hittills, fast då är det med bil, säger Ulla.

NU HANDLADE DET OM ATT TA SIG RUNT PÅ CYKEL TILL ALLA PLATSER I VÄSTERHEJDE.

Trots att Kerstin bott i socknen i princip hela livet var det många av besöksmålen hon aldrig upplevt.

-Det är flera stycken jag aldrig sett. Bland platserna finns både välkända som Fridhem, Höglint, Södra hällarna och Västerhejde kyrka. Bland de mindre kända kan nämnas till exempel Gladeken, Domarringen, eller Stenbro änge intill gamla plantskolan, som nyligen röjts på sly och fått ett verkligt lyft.

En av favoriterna som för många verkar vara

okänt är "Torget", en öppen plats med ett 40-tal gravrösen som öppnar sig inne i skogen några hundra meter från vägen mot Stenkumla, innan Sionkorset.

-Man följer skogsvägen en bra bit in i skogen. Där öppnar sig landskapet, och det är så vackert och fridfullt, säger Kerstin.

KERSTIN OCH ULLAS FAVORITPLATSER I "KUL TUR I VÄSTERHEJDE":

Änkan Smitterlövs stuga
(vid bilmuseet i Vibble)

Hallbros brunn
och Hallbro slott

Görans brya, Vibble

Torget,
gravrösen nära vägen
mellan Sion och gamla plantskolan.

Dammen vid Charlottendal

Kuse änge

Du som vill ha ett ex av "Kul tur i Västerhejde" kan köpa det av Gert Olsson tel: 0766 34 77 10 eller gert.gov@telia.com Priset är 50 kronor för 60 Kul tursidor med karta.

Vem var Sigrid?

"MÅNSKUGGA", Towan Obradors NYA BOK om Alma Sigridsdotters hemliga mor:

Sigrid grät tyst. Ännu blödde hon då och då. Stapplade fram. Blusen våt av bröstmjölk. Febrig. Förvirrad. Bar barnet i rosa finsjalen. Sen kväll hade zigenargruppen rivit sitt enkla sommarläger utanför Klintehamn och var nu på väg mot Visby stad och båten till fastlandet"

MÅNSKUGGA är ingen direkt fortsättning, men knyter an till fjolårets roman "NATTLJUS". Det här är berättelsen om Sigrid och Sara, som efter många år finner varandra i Högalids Vårdhems kvinnobaracker på Söder i Stockholm. Sigrid födde som 16-åring flickbarnet Alma Sigridsdotter. Som hon övergav utanför en liten stuga i Västerhejde socken på Gotland. Hon tillhörde då ett zigenarfölje med fast lägerplats i Tanto i södra Stockholm. Efter svåra år i Tantoläget hamnar Sigrid inlåst på Konradsberg, även kallat "Dårarnas Slott". När hon äntligen tillfrisknar efter lång tid lyckas hon få arbete som pott-kusk och sedan vaktmästare på Högalids Vårdhem. Där möts Sigrid och Sara. Sara, som nyss skrivits ut från ett 4-årigt fängelsestraff, är gotländska med ständig längtan tillbaka till sin ö. Sigrid blir som en nästan-mor för den unga Sara. Och tillsammans reser de en vårmorgon till Gotland

och Västerhejde socken där Sara har en när vän. Sigrid, som nu är 47 år med silverstänk i det svarta håret, bävar. Gotland vill hon egentligen inte återse. Men ... börjar ändå försöka följa spåren efter Alma. Barnet hon en gång övergav (med namnlapp om halsen) utanför en främmande stuga. Eller snarare ruckel.

Sara råkar ut för mer än en överraskning ... blir igenkänd och förtalad ... som barnamörderska och fängelsekund ... Men stannar i Västerhejde på Gotland.

Medan Sigrid finner det hon inte vill finna ... Säkert vill du veta mer om Sigrid och ... naturligtvis Alma. Läs boken! Den finns i bokhandeln och på våra bibliotek.

Några innehållsrika läskvällar i höstlampans sken önskar dig Towan Obrador.

Här är din kompletta bilskadeverkstad!

Plåt. Plast. Motor. Lack. Glas.

Med över över 30 år i branschen erbjuder vi försäkringsbolag, företag, verkstäder, privatkunder samt offentligsektorn, ett snabbt och rationellt arbete med hög aukoriserad kvalitet.

Nu ökar vi effektiviteten ytterligare med vår nya stora bilskadehall.

Boka skadebesiktning.

David Johansson.

Tel: 0498 26 48 74 eller 0735 08 24 34

E-post: david@vasterhejdebilskador.se

Toftavägen 176, 622 61 Visby

info@vasterhejdebilskador.se

www.vasterhejdebilskador.se

Miljövämlig lackverkstad

Avancerad plastverkstad.

Biiglas och stenskottlagning

Vi lackar inte bara bilar

Bedriver internationell dragracing

WISBYOST

Ost till dörren!

Vi på WisbyOst erbjuder er smakupplevelser i form av helgpåsar och delikatessbrickor. Allt går att få levererat till din dörr på hela Gotland för bara 59 kr

0498-277275 * Wallérs Plats 4 * wisbyost.se

Vibble gård och Vibble kapell

Navet i Stenkumla församling.
Här är det många aktiviteter av olika slag för alla åldrar.

Bland annat firar vi mässa varje onsdag kl. 9.00 och någon form av gudstjänst nästan alla söndagar. Välkommen!

Lokalen i Vibble gård går att hyra.

För mer information besök gärna vår hemsida www.svenskakyrkan.se/stenkumla eller gilla oss på Facebook!

Det går också bra att kontakta expeditionen på telefon 0498-262055.

Svenska kyrkan
STENKUMLA FÖRSAMLING

Hjälp med julbaket?

Varje dag fyller vi den lilla butiken på Södertorg med godsaker. Vad sägs om nygräddade frukostbullar och kaffebröd till morgonfikat? I disken hittar du allt från färdiga smörgåsar till kondisbitar av högsta kvalitet. Och du, missa inte våra goda bakelser och tårter. Du kan även sitta ner i vår servering och prova vårt ekologiska och rättvisemärkta kaffe. Varmt välkommen in till oss – kanske för en paus i julstöket eller hjälp med julbaket.

Konditorgesäll Joakim Ahrling

Bröd Boden

SÖDERTORG OCH HUNNELUND

Öppettider Södertorg mån-fre 06³⁰-16⁰⁰, lör 07³⁰-15⁰⁰

Öppettider Hunnelund tis-fre 05³⁰-12⁰⁰, lör 07³⁰-10⁰⁰

Telefon 21 07 33

Lilla Bjers

öppettider fram till jul

Lunch fre-sön 11:30-14:00, Middag fre-lör från 17:00

Allt som grönt som serveras kommer från Lilla Bjers och allt kött från Gotland. Allt är ekologiskt.

Butik vard kl.10-18, helg kl.10:00-16:00

Här säljs gårdens nyhuggna julgranar, hantverk och säsongens grödor.

Tel: 0498-65 24 40

www.lillabjers.se

LB Bygg bygger Ditt drömhus

Vi bygger från grunden till nyckelfärdigt hus.
Även renoveringar och tillbyggnader.
Och du kan känna dig lugn i hela processen.
Hör av dig till oss med dina önskemål och frågor.

LB BYGG AB. Vibble Svarvaregatan 8. 62259 Visby. www.lbbyggab.se

Västerhejde bygdegård

Massor av möjligheter

Lokalen rymmer 150 personer. Det finns ett fullt utrustat kök med porslin, projektor och teaterscen, nyrenoverade toaletter och dusch.

Hyr en utmärkt lokal, på lagom avstånd till Visby. Västerhejde bygdegård passar utmärkt för marknader, loppisar, mässor, utställningar och läger. Det finns gott om parkeringsmöjligheter.

Varmt välkommen!

Boka på www.vasterhejde.nu eller ring 0498-26 42 14

Vikten av att välja rätt

Det är viktigt att våga välja. Men det är också viktigt att välja rätt. Och detta gäller i många sammanhang, ett felval kan stå en dyrt när man t.ex. skall välja pensionsfond eller livspartner.

Men det gäller också när man skall välja mäklare då bostaden ska säljas. Även där kan det göra stor skillnad beroende på vem man väljer. Och valet är inte enkelt. Skall man ta den som är störst i Sverige, störst på Gotland eller störst i Visby? Spelar t.ex. storleken i Sverige så stor roll?

Eller skall man välja den som inger förtroende, som du känner att det är lätt att prata och att samarbeta med och den som du tror kan hantera dina presumtiva köpare på ett trevligt, korrekt och kompetent sätt? Och som ser till att marknadsföra bostaden så att den når så många presumtiva spekulanter som möjligt.

Idag är nämligen ett val av mäklare också ett val av marknadsplatser. Vi marknadsför våra bostäder brett på nätet genom hemnet.se, helagotland.se, booli.se, visbymaklarna.se samt med tryckta annonser i gotländsk media. Genom dessa medier når vi de allra flesta som söker bostad på Gotland och denna kombination är vi ensamma om.

Vi kommer gärna ut och pratar om detta med dig.

- Och kom ihåg att hålla avstånd och tvätta händerna länge och ofta! Det gör vi.

visbymäklarna

ÖSTERVÄG 15, 621 45 VISBY
TEL. 0498-20 88 90
WWW.VISBYMAKLARNA.SE

Flexibelt för hemmet

Vi på Flexhuset har det mesta för hemmet. Vad sägs om ett 7000 m² stort sortiment av möbler, heminredning, vitvaror, hemelektronik och mycket mer. I dessa tider när vi är så mycket hemma är hemkänslan viktigare än någonsin. Därför har vi nu startat professionella inredningstjänster som passar just ditt behov, din personlighet och där din livsstil står i fokus. Välkommen in. Och hem.

 FLEXHUSET

ÖPPET. MÅN-FRE 10-18 x LÖR 10-15 x SÖN 11-15 x NORRA HANSEGATAN 18, VISBY x FLEXHUSET.SE